

# Paperittomien lasten ja odottavien äitien oikeus terveydenhoitoon sekä lasten oikeus opetukseen on turvattava Suomessa

Ihmisoikeudet kuuluvat myös paperittomille eli ilman oleskelulupaa maassa oleskeleville ulkomaalaisille.

Sosiaaliset ja sivistykselliset oikeudet, kuten oikeus terveyteen ja perusopetukseen, ovat jokaiselle kuuluvia perustavanlaatuisia oikeuksia.

Vaikka Suomen perustuslaissa turvataan jokaiselle riittävät terveys- ja sosiaalipalvelut, Suomen kansainväliset velvoitteet eivät paperittomien kohdalla toteudu tällä hetkellä edes erityisen haavoittuvassa asemassa olevien kohdalla.

Suomi on kansainvälisesti sitoutunut turvaamaan esimerkiksi lapsille laajan oikeuden terveyteen. Paperittomien siirtolaisten kohdalla tämä oikeus rajoittuu maassamme kiireelliseen hoitoon. Lisäksi kiireellisestä hoidosta peritään julkisessa terveydenhuollossa korkeita maksuja, sillä paperiton ei ole suomalaisen sosiaaliturvan piirissä.

Paperittomalla ei ole laissa turvattua oikeutta kiireellistä hoitoa laajempaan julkiseen terveydenhoitoon.

Oikeus terveyteen on osa ihmisarvoista elämää. Jokaiselle yhtäläisesti kuuluvasta oikeudesta terveyteen on sovittu YK:n taloudellisia, sivistyksellisiä ja sosiaalisia oikeuksia koskevassa sopimuksessa (TSS-sopimus).

Suomi on YK:n lapsen oikeuksien sopimuksessa sitoutunut suojelemaan lasta kaikenlaiselta syrjinnältä, joka perustuu hänen vanhempiansa asemaan. Lisäksi lapsen oikeuksien sopimus velvoittaa Suomea takaamaan kaikille lapsille pääsyn kiireellistä laajempaan terveydenhoitoon.

Sopimuksessa lapsen oikeus terveyteen yhdistetään myös odottavien ja synnyttäneiden äitien terveydenhoitoon. Suomessa synnytykset hoidetaan kiireellisenä hoitona, mutta hoito maksaa paperittomille huomattavasti enemmän kuin Suomessa vakituisesti asuville.

Äitiysneuvolapalveluihin ei tällä hetkellä ole laissa turvattua oikeutta, eikä paperittomilla lapsilla ole oikeutta kaikkiin tarvittaviin rokotuksiin.

Euroopan sosiaalisten oikeuksien neuvosto on korostanut erityisesti paperittomien lasten oikeutta terveyteen. Osassa Euroopan maista tämä onkin turvattu. Ruotsissa tulee ensi vuonna voimaan lainmuutos, jonka mukaan paperittomat lapset saavat samantasoista ja -hintaista terveydenhoitoa kuin Ruotsissa vakituisesti asuvat.

Paperiton saa myös oikeuden äitiysneuvolapalveluihin. Ruotsin hallitus linjasi hiljattain, että terveyspalveluiden lisäksi paperittomalla lapsella tulee olla oikeus koulunkäyntiin. Näin Ruotsissa tullaan takaamaan myös paperittoman sivistykselliset oikeudet.

20. marraskuuta vietetään Lapsen oikeuksien päivää. Järjestöt vetoavat, että Suomi takaa paperittomalle lapselle samat ihmisoikeudet kuin kaikille lapsille. Lapsi on aina ensisijaisesti lapsi ja riippuvainen aikuisten tekemistä päätöksistä.

Odottavan äidin terveys on erityisen haavoittuva. Raskaana olevan äidin terveys vaikuttaa myös lapsen terveyteen. Ennaltaehkäisevä terveydenhoito ja koulutus vähentävät inhimillistä kärsimystä, tukevat kasvua ja hyvinvointia ja ovat lisäksi kustannustehokkaita.

Paperittomien lasten ja raskaana olevien naisten pääsy kiireellistä hoitoa laajempiin terveyspalveluihin tulisi turvata Suomessa valtion toimesta, eikä varattomuus saisi olla hoitoon hakeutumisen esteenä. Paperittoman lapsen yhdenvertainen oikeus myös koulunkäyntiin tulee taata.

Kannanotossa mukana:

Ensi- ja turvakotien liitto ry

Lastensuojelun Keskusliitto ry

Mannerheimin Lastensuojeluliitto ry

Pakolaisneuvonta ry

Pelastakaa Lapset ry

Suomen Punainen Risti

Suomen UNICEF

**Yhteydenotot ja lisätietoa:**

Tiina Tammi

Järjestölakimies

Pelastakaa Lapset ry

Puh. 040 065 6831

[tiina.tammi@pelastakaalapset.fi](mailto:tiina.tammi@pelastakaalapset.fi)